Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027 Bergen op Zoom

Informatiebijeenkomst gemeenteraad

15 juni 2023

Agenda

1 **Doel beeldvormende bijeenkomst**

2 **Introductie en historie**

Waarom een GWP?

3 **Water en riolering in Bergen op Zoom**

Areaal en terugblik

4 **Ambities en beleid**

Zorgplichten op orde

5 **Ambities en beleid**

Bijdragen maatschappelijke thema's & verankering

6 **Uitvoeringsprogramma**

7 **Middelen**

Doel beeldvormende bijeenkomst

Doel?

- **Informatieoverdracht bouwstenen GWP**
- **Dialoog afwegingen en keuzes gemeentelijke watertaken**
- **Proces:**
  - *GWP 2024-2027*
  - 15 juni Beeldvorming
  - Sept vaststelling GWP 2024-2027
  - *Implementatie Riool- en waterzorgheffing*
  - < Nov: Beeldvorming en vaststelling
  - *Begroting*
  - 9 nov raadsvergadering

Introductie en historie

Waarom een GWP?

Historie

- **19de eeuw** eerste riolering in grote steden
- Tot na WOII **tonnensysteem** in de dorpen
- **Jaren 60-70** pieken in aanleg riolering
- **Jaren 80** aanleg drukriolering

Waarom?

Waar dient de riolering eigenlijk voor?

Gezondheid

Hygiëne

Milieu

Tegengaan van wateroverlast

Tegengaan van droogte

Etc.

Dit is het Nederlandse waterprobleem

TE VEEL

TE VEEL MESTSTOFFEN

MEDICIJNRESTEN

TE LAGE GRONDWATERSTAND

LOZING AFVALSTOFFEN OP RIOOL

Het gaat niet goed met het Nederlandse water. Als er niets gebeurt, dreigt een soort stikstofcrisis 2.0, waarschuwt een adviesraad van de overheid. Wat is er toch allemaal aan de hand? En wie moet dit oplossen? Vijf vragen en antwoorden.

Chris van Mersbergen

1 Help me even, wat is er precies aan de hand?

Een adviesorgaan van de overheid, de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), trekt in een alarmerend rapport aan de bel. De kwaliteit

water. Concreet moet hij proberen de veestapel in ons land kleiner te maken. Ook moet het gebruik van bestrijdingsmiddelen – boeren en tuinders spreken liever van gewasbeschermingsmiddelen – omlaag.

Wat volgens de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur een voordeel is: veel voorgestelde maatregelen helpen niet alleen om de waterkwaliteit te verbeteren, maar ook om het aandeel van boeren in de hoge stikstofuitstoot in ons land omlaag te

Onze stran idyllisch, t naar peuk

Wie verlangt er nou niet naar parelwitte zomerse stranden? Onze kuststrook wordt steeds schoner, zo voorspelt Stichting De Noordzee, dankzij het statiegeld op blik en de verplicht vastzittende flesdopjes. „Alleen die peuken in het zand, dat blijft een hardnekkig probleem", zegt directeur Wytske Postma.

Edwin Timmer

Utrecht

Met het warme zand onder de voeten kunnen zelfs Nederlandse stranden idyllisch aanvoelen. Tot je je stoot tegen aangespoeld visse rijafval of je tenen plant tussen vergane wattenstaafjes en kapotte ballonnen. Om over de eeuwige si garettenpeuken maar te zwijgen.

„Ga een zandkasteel bouwen met je kind. En ik weet bijna zeke dat je enkele peuken tegenkomt" waarschuwt Eline van Onselen, ecoloog bij Stichting de Noordze „Dat moeten we niet willen. Het niet alleen vies voor strandbezo kers, de sigarettenfilters vorme een levensgroot probleem voo zeevogels, schelpdieren en vis sen."

Met naar schatting 4500 m stuks per jaar is de sigaretten*wereldwijd het meest wegge gooide zwerfafval. Vandaag tij* een schoonmaakactie op het S veningse strand zullen vrijwill gers ze ongetwijfeld weer in gr aantallen aantreffen. Vorig jaar gustus plukte men er binnen tw weken bijna 87.000 van ons hel Noordzeestrand.

Initiatief

„Wij zijn natuurlijk blij met de schoonmaakactie", zegt directe Postma van Stichting de Noord over het initiatief van de ambas

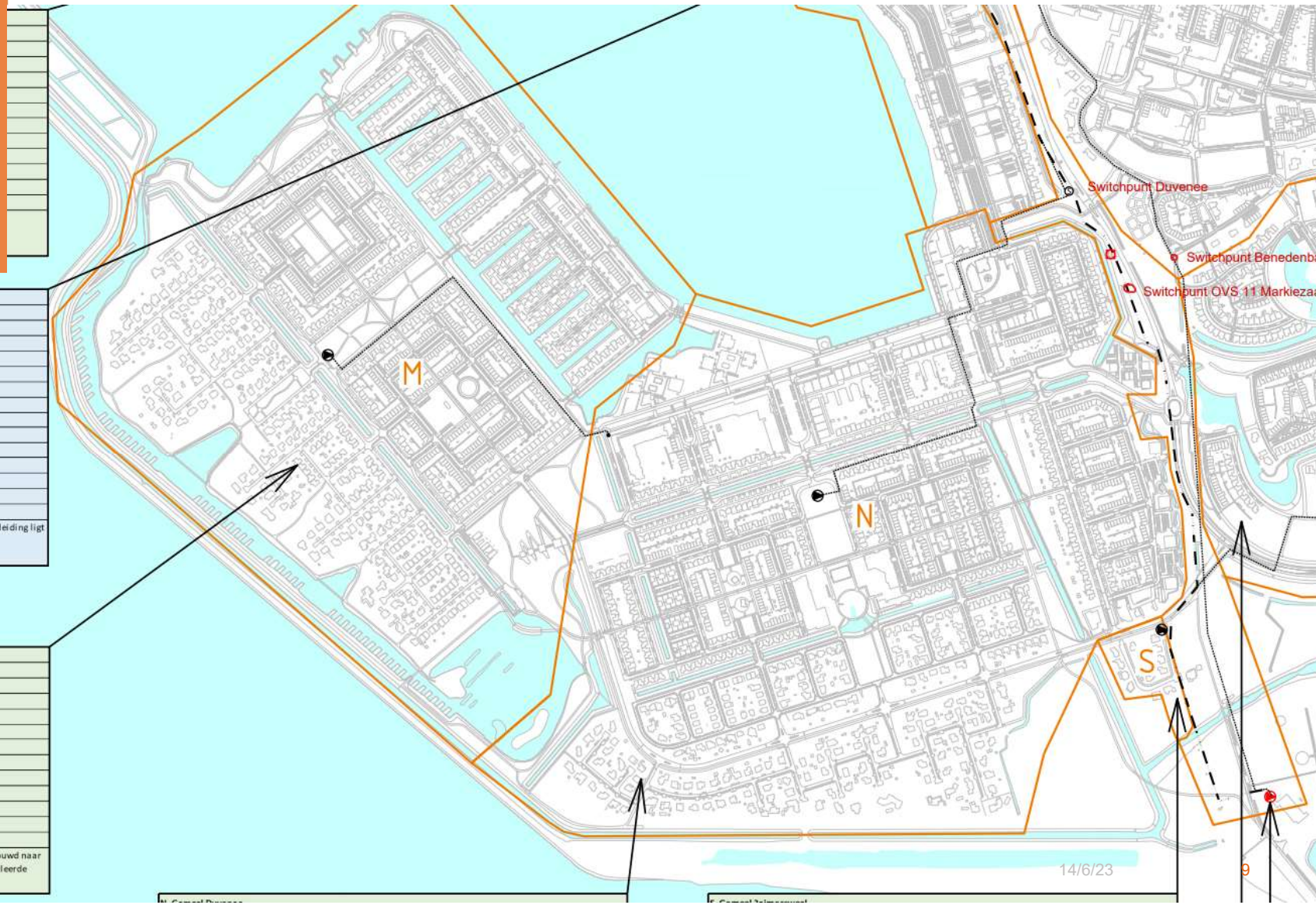
Water en riolering in Bergen op Zoom

Areaal en terugblik

Hoe werkt riolering

L. Gemaal De Boulevard		
Stelseltype	VGS	
Inwoneraantal	676	O.b.v. natelling aantal woningen en bezettingsgraad
- DWA 12l/u/inw	8,1	300 huishouders
Bedrijven (ha)	0,7	McDonalds en De Schelp
- DWA 0,5 m³/u/ha	0,4	
Verh.opp HWA (ha)	8,4	
- Berging stelsel (m³/mm)	16 (0,2)	Laagste overstort op NAP +0,47 m (overloopleiding)
- Pompcap. (m³/u, mm/u)	90 (1,14)	In SAM staat da: dit gemaal uit staat?
Verh.opp GEM (ha)	0,0	
- Berging stelsel (m³/mm)	95,0	Geen nooduitlaat aanwezig, volledige inhoud
- Pompcapaciteit (m³/u)	102	102 m³/u enkelloop; Ca. 60 m³/u samenloop
- DWA (m³/u)	8,5	
- Injecties (m³/u)	0,0	
- P.O.C. (m³/u/mm/u)	93,5	
Opmerkingen:	Hoogte HWA-overstorten lijken verlaagd te kunnen worden. Overloopleiding ligt op NAP +0,47 m. VGS naar GS ombouwen?	

M. Gemaal Zilverplevier		
Stelseltype	GS	DWA
Inwoneraantal	2.345	O.b.v. natelling aantal woningen en bezettingsgraad
- DWA 12l/u/inw	28,1	1041 huishoudens
Bedrijven (ha)	0,0	
- DWA 0,5 m³/u/ha	0,0	
Verh.opp HWA (ha)	22,4	
Verh.opp GEM (ha)	0,0	
Berging stelsel (m³/mm)	455	Ca. 16 uur berging
Pompcapaciteit (m³/u)	72	Alternerend. 72 m³/u enkelloop; 11 m³/u samenloop
- DWA (m³/u)	28,1	
- Injecties (m³/u)	0,00	
- P.O.C. (m³/u/mm/u)	43,9	
Opmerkingen:	Het stelsel was oorspronkelijk een VGS. Het systeem is/wordt omgebouwd naar GS waarbij HWA overstorten en gemalen komen te vervallen. Geïnstalleerde capaciteit kan worden beperkt.	

© Arcadis 2023

Riolering in de gemeente

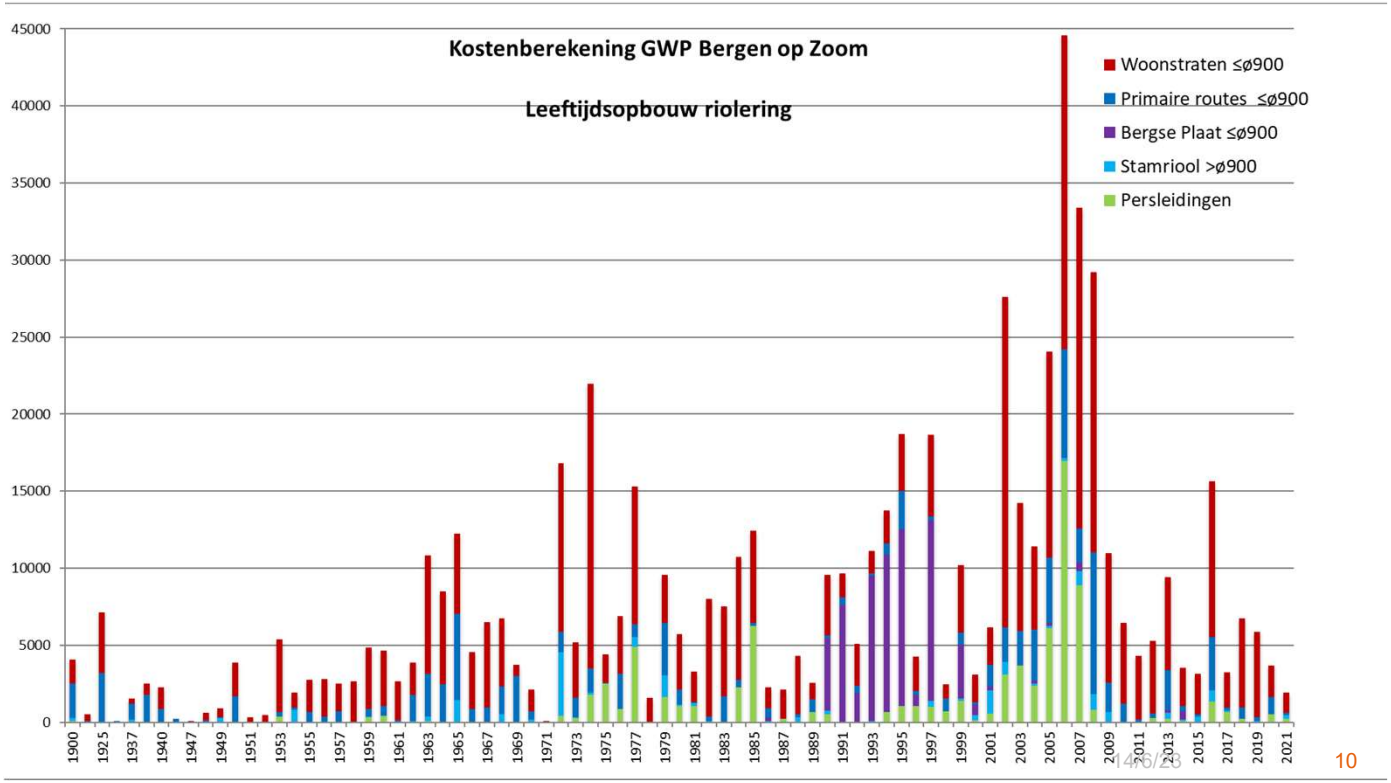

Hoeveel kilometer riolering hebben we in Bergen op Zoom?

- **550 km vrijvervalriolering**
- **82 km drukriolering**
- **144 km drainage**
- **291 gemalen**
- **24.118 kolken**

Huidig investeringsvolume: €6,3 miljoen per jaar

Levensduur rioolbuis: gem. 60 jaar

© Arcadis 2022

slido

Wat is de vervangingswaarde van de riolering in Bergen op Zoom?

ⓘ Start presenting to display the poll results on this slide.

Ambities en beleid

Zorgplichten op orde

Zorgplichten

- Stedelijk afvalwater
- Hemelwater
- Grondwater
- Oppervlaktewater
- Drinkwater

Zorgplicht Stedelijk afvalwater

- **Gemeente** draagt zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater
- In gebieden waar inzameling en transport van stedelijk afvalwater **niet doelmatig is** en de provincie **ontheffing** van de zorgplicht heeft verleend moet de houder van het afvalwater **zelf** zorgen voor de verwerking van het afvalwater
- Voor **bedrijfsafvalwater** geldt géén zorgplicht voor de gemeente

Zorgplicht Hemelwater

- **Gemeente** draagt zorg voor het doelmatig inzamelen van hemelwater op openbaar terrein
- De **eigenaar** van het terrein waarop het hemelwater valt, is primair verantwoordelijk voor de verwerking hiervan
- De gemeente hoeft het hemelwater van **particulier terrein** niet te ontvangen
- Als de perceeleigenaar kan aantonen dat hij het hemelwater **niet kan verwerken op eigen terrein** is **afvoer via een gemeentelijke voorziening** toegestaan, op kosten van de perceeleigenaar of ontwikkelaar.

Zorgplicht Grondwater

- **Gemeente** draagt zorg voor het in openbaar gebied treffen van maatregelen om **structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand** voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover dit **doelmatig** is en geen taak van het waterschap of de provincie.

Zorgplicht Oppervlakte water

- De uitvoering van de gemeentelijke taken kan effecten hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater. **Hoe gemeenten die plichten vervullen, leggen ze vast in het GWP**

Zorgplicht Drinkwater

- Overheden die (in)direct betrokken zijn bij de bescherming van drinkwater hebben een verantwoordelijkheid voor de invulling van de zorgplicht drinkwater (Omgevingswet, artikel 2.1).
- De zorgplicht drinkwater geldt ook voor de **bescherming van bronnen van de infrastructuur**.
- Aangezien de gemeente indirect betrokken is (lozingen in de bodem), heeft ze een **gedeelde zorgplicht**.

Ambities en beleid

Bijdragen maatschappelijke thema’s & verankering

Maar ook….

- Basis op orde:
  Dagelijks en groot onderhoud
  Planvorming en onderzoek
- Klimaatadaptatie
- Samenwerking

NK TEGELWIPPEN
STICHTING STEENBREEK

© Arcadis 2022

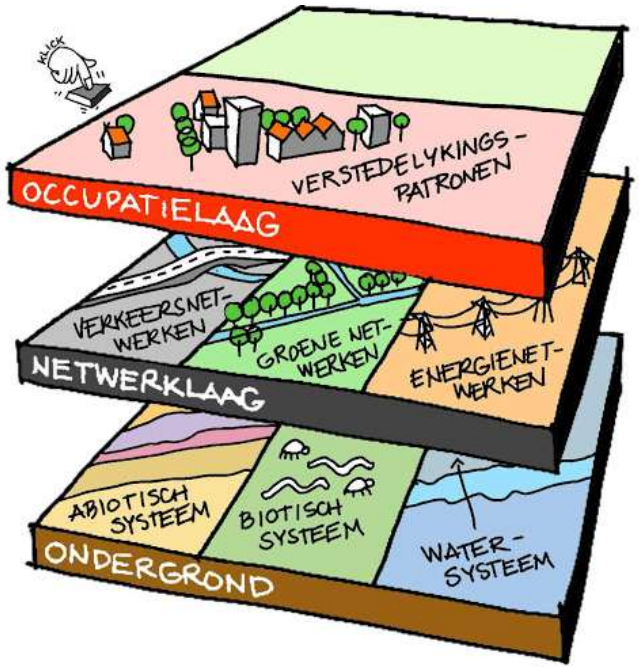
Regionaal: Water- en Klimaatkring West

- besparen op watergebruik
- afvalwater nog gerichter inzamelen
- benutten hemelwater optimaal
- houden rekening met weersextremen
- bovengrondse oplossingen
- gebiedsgericht
- circulaire grondstoffenbenadering
- kennis doorontwikkelen en met elkaar delen

Nationaal: Water en bodem sturend

- meer zoetwatervoorraden
- creëren ruimte voor vasthouden, bergen en afvoeren
- niet meer bouwen op plaatsen die later nodig zijn voor het bergen en afvoeren van water
- maatlat klimaatadaptieve en groene bebouwde omgeving
- bodem minder bedekken
- hoger grondwaterpeil op bepaalde plekken
- 20% minder drinkwatergebruik bedrijven en inwoners
- versterken regie op inrichting ondergrond

Hemelwater (1)

Waterhinder versus wateroverlast

Waterhinder

Kenmerken:

- het water blijft staan in openbaar gebied, waardoor wegen tijdelijk niet begaanbaar zijn;
- (ernstige) waterhinder leidt niet tot schade aan gebouwen;
- waterhinder zal door klimaatverandering vaker voorkomen en dient geaccepteerd te worden.

Strategie: In geval van hinder treffen we als gemeente bij de uitvoering van reguliere reconstructiewerken zodanige maatregelen, dat de kans op het optreden van ernstige hinder aanmerkelijk kleiner wordt.

Hemelwateroverlast

Kenmerken:

- materiële schade: het water loopt vanaf de straat gebouwen in;
- risico's voor de volksgezondheid: afvalwater stroomt in grote mate vanuit de riolering de straat op;
- belemmering voor hulpdiensten en economische schade: het water op straat blokkeert hoofdwegen

Strategie: In geval van hemelwateroverlast treffen we als gemeente (tijdelijke) bovengrondse kostenefficiënte maatregelen om het risico op schade te beperken. Ter voorkoming van structurele overlast onderzoeken we mogelijke oorzaken en oplossingsrichtingen en brengen deze, mits doelmatig, ten uitvoer.

slido

Stel: op locatie x is sprake van hardnekkige wateroverlast. Tot welke prijs vinden we maatregelen nog doelmatig?

ⓘ Start presenting to display the poll results on this slide.

Hemelwater (2)

Voorkeursvolgorde verwerking hemelwater

1. **Hergebruik**
   Hergebruik van regenwater, om zuiniger om te gaan met water en minder drinkwater te verspillen
2. **Bergen en infiltreren op eigen terrein**
   Niet afwentelen van privaat naar publiek, om kosten voor risicomitigatie te beperken
3. **Tijdelijke opslag in openbaar gebied met uitloop naar groen**
   Bij voorkeur bovengrondse opslag. Uitloop naar groen om schadelijke neveneffecten zoveel als mogelijk te beperken.
4. **Afvoeren op bovengrondse hemelwatervoorziening**
   Af te voeren water slim verdelen door waar het kan te lozen op bovengrondse hemelwatervoorziening (watergang, weg met afwateringsfunctie, etc.)
5. **Afvoeren op een ondergrondse hemelwatervoorziening**
6. **Afvoeren op een gemengd rioolstelsel richting RWZI**

slido

Particulieren hebben een opgave in het waterrobuust inrichten van de leefomgeving

ⓘ Start presenting to display the poll results on this slide.

Hemelwater (3)

Waterbergingseisen

→ Juridische verankering in hemelwaterverordening

Oppervlak	Nieuwe ontwikkelingen	Ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied
<500 m²	60 mm	10 mm
>500 m²	60 mm	60 mm

- onderscheid kleine (<500m^2) en grote (>500 m^2) ontwikkelingen betreft totale oppervlak ontwikkeling;
- inbreidingen en herbouw na sloop = nieuwe ontwikkelingen. Verbouwingen en herstructureringen = ontwikkelingen in bestaand gebied;
- berekening betreft totale verhard oppervlak (alle daken en (terrein)verhardingen) in nieuwe situatie;
- van toepassing op ieder particulier perceel binnen een ontwikkeling.

slido

In Bergen op Zoom verankeren we waterberging juridisch met eisen bij nieuwe ontwikkelingen?

ⓘ Start presenting to display the poll results on this slide.

© Arcadis 2022

slido

Stip op de horizon: In de toekomst willen we toe naar juridische van...

“Denk aan: gescheiden aanleveren bestaand gebied; hergebruik (grijs)water; max. verhard oppervlak”

ⓘ Start presenting to display the poll results on this slide.

© Arcadis 2022

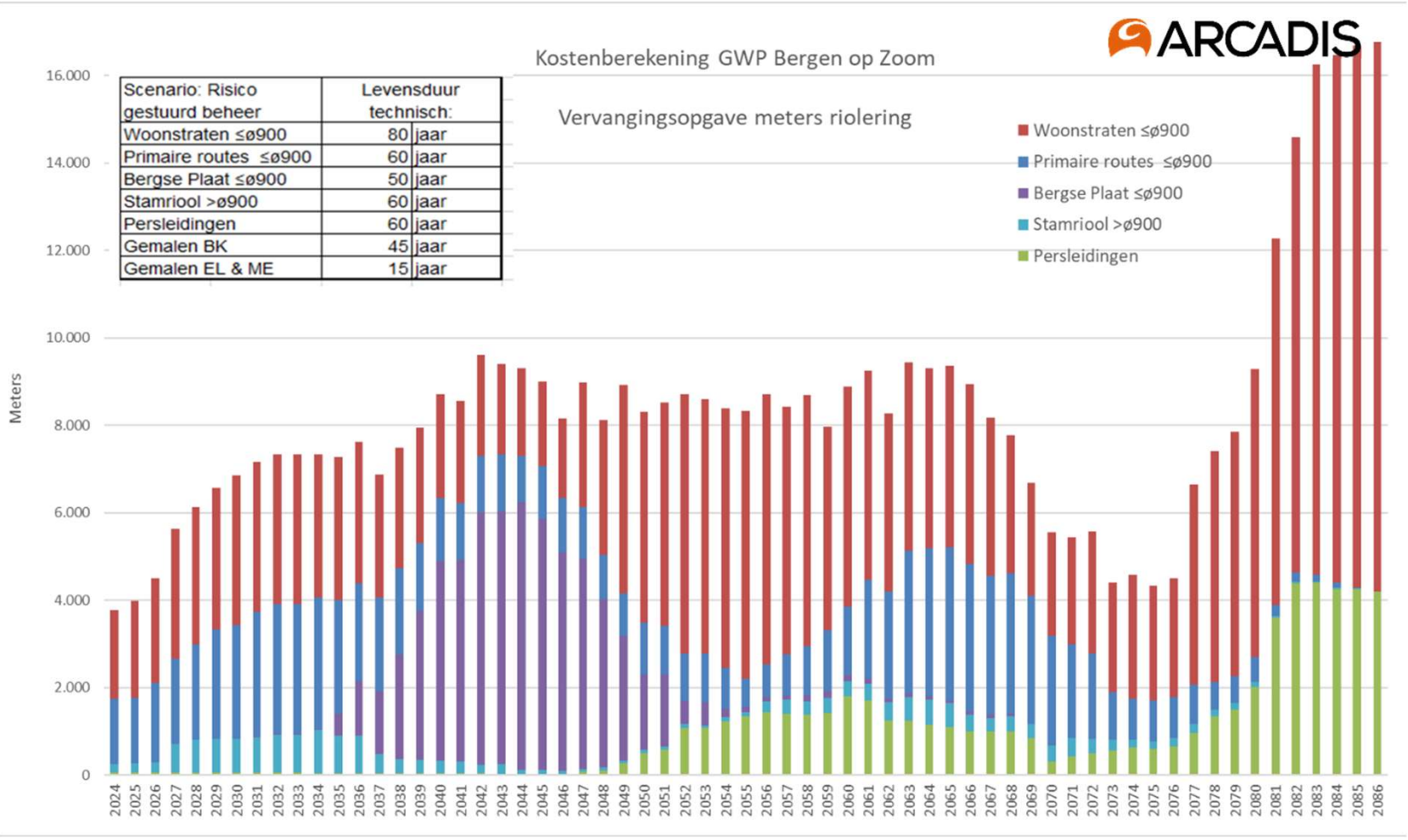
Uitvoeringsprogramma

Vervangings-opgave

Kwaliteitsbeoordeling:

- Waterdichtheid
- Stabiliteit
- Afstroming

Programmering systematiek:

Korte termijn	Middellange termijn	Lange termijn
1-3 jaar ▪ Vastgestelde Programmering	4-6 jaar ▪ Samenwerkingsprojecten liggen vast	7-10 jaar ▪ Oriëntatie op samenwerking

Middelen

Exploitatie + Extracomptabele kosten + Investeringen

Correctie tov. 2023:

- Inflatie: 3,9%
- Loonkosten: 5,2%

Exploitatie 2024:

▪ Personeelskosten:	€ 1,2 mln
▪ Planmatig onderzoek:	€ 0,1 mln
▪ Exploitatie ITO:	€ 0,6 mln
▪ Exploitatie (onderhoud en reparatie):	€ 2,8 mln
Totaal :	**€ 4,7 mln**

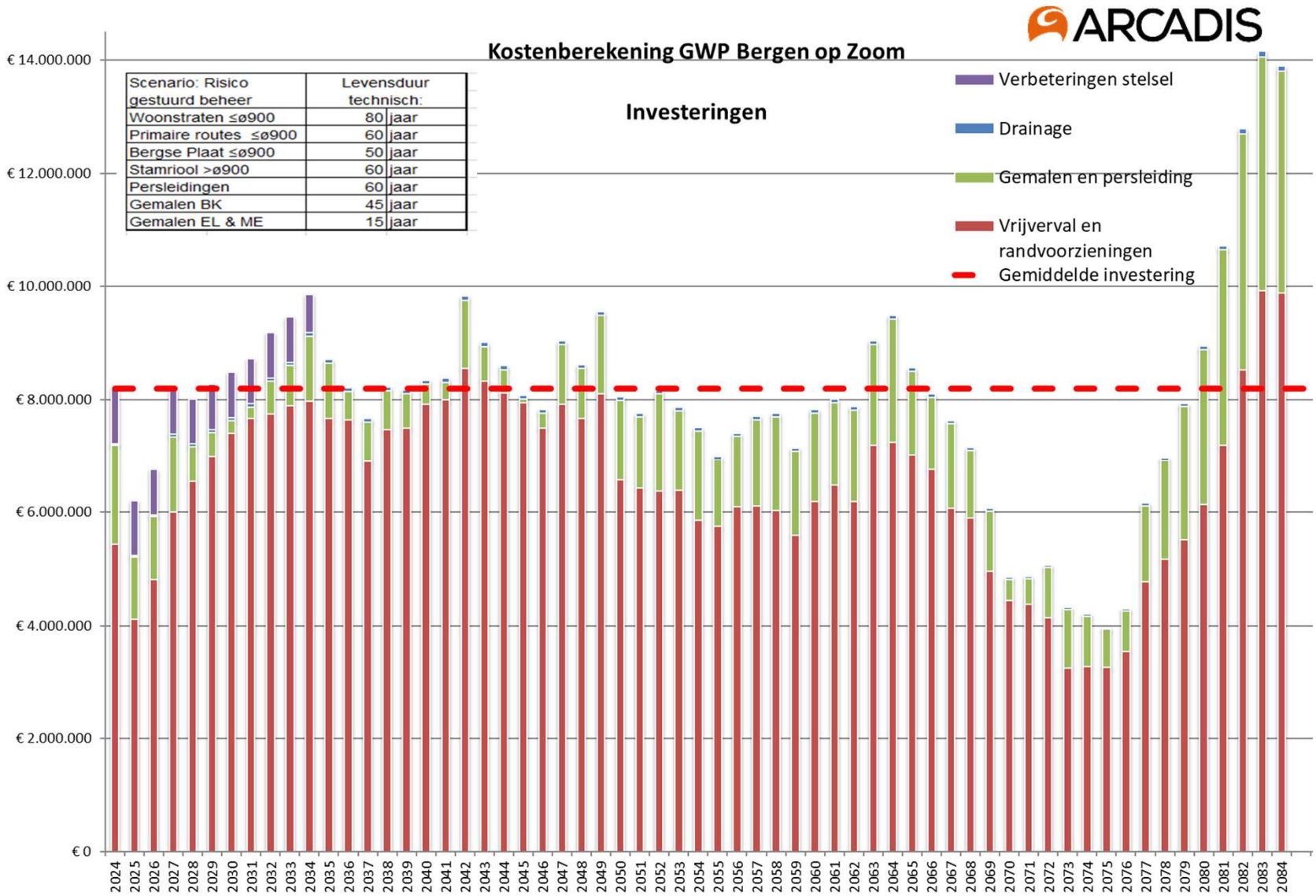
Extracomptabele kosten:

▪ BTW-compensatiefonds:	€ 2,0 mln
▪ Kwijtschelding:	€ 0,9 mln
▪ Overhead:	€ 0,8 mln
Totaal :	**€ 3,7 mln**

Investeringen:

▪ Kapitaallasten:	**€ 5,4 mln**

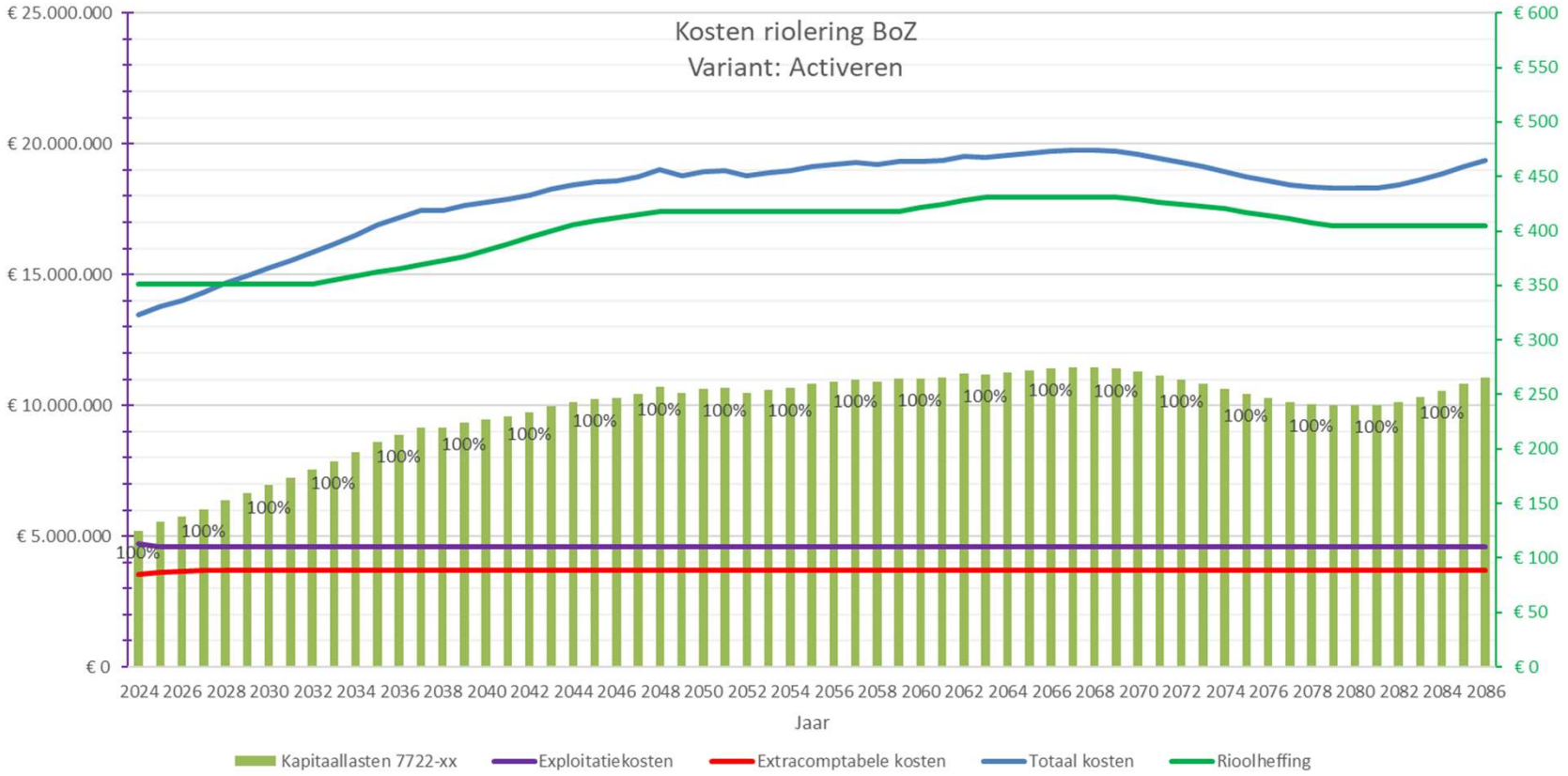
Investeringen

Kosten riolering: Variant: Activeren

Rekenrente: 1,94%

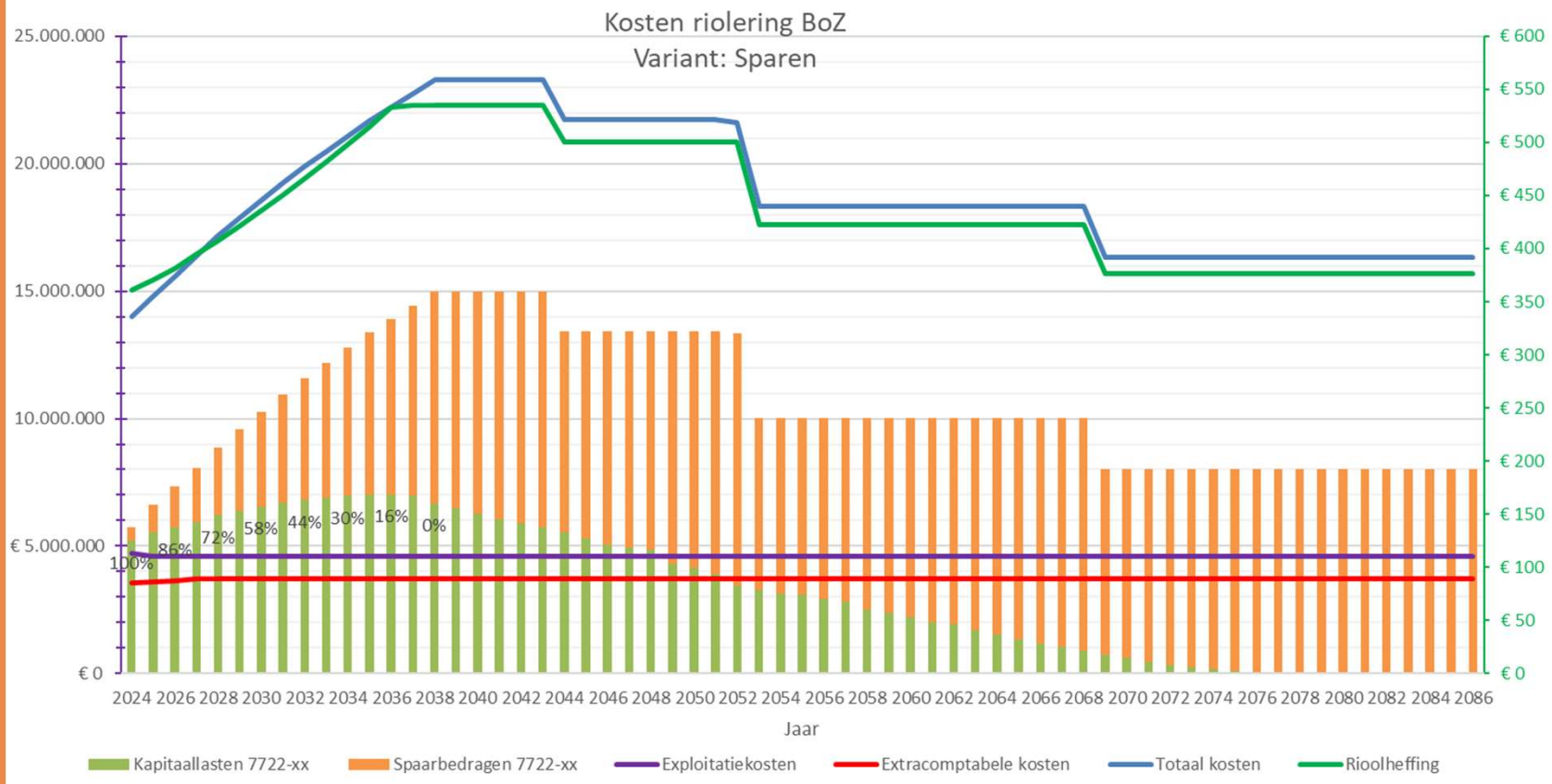
We komen van 5%

Kosten riolering: Variant: Sparen

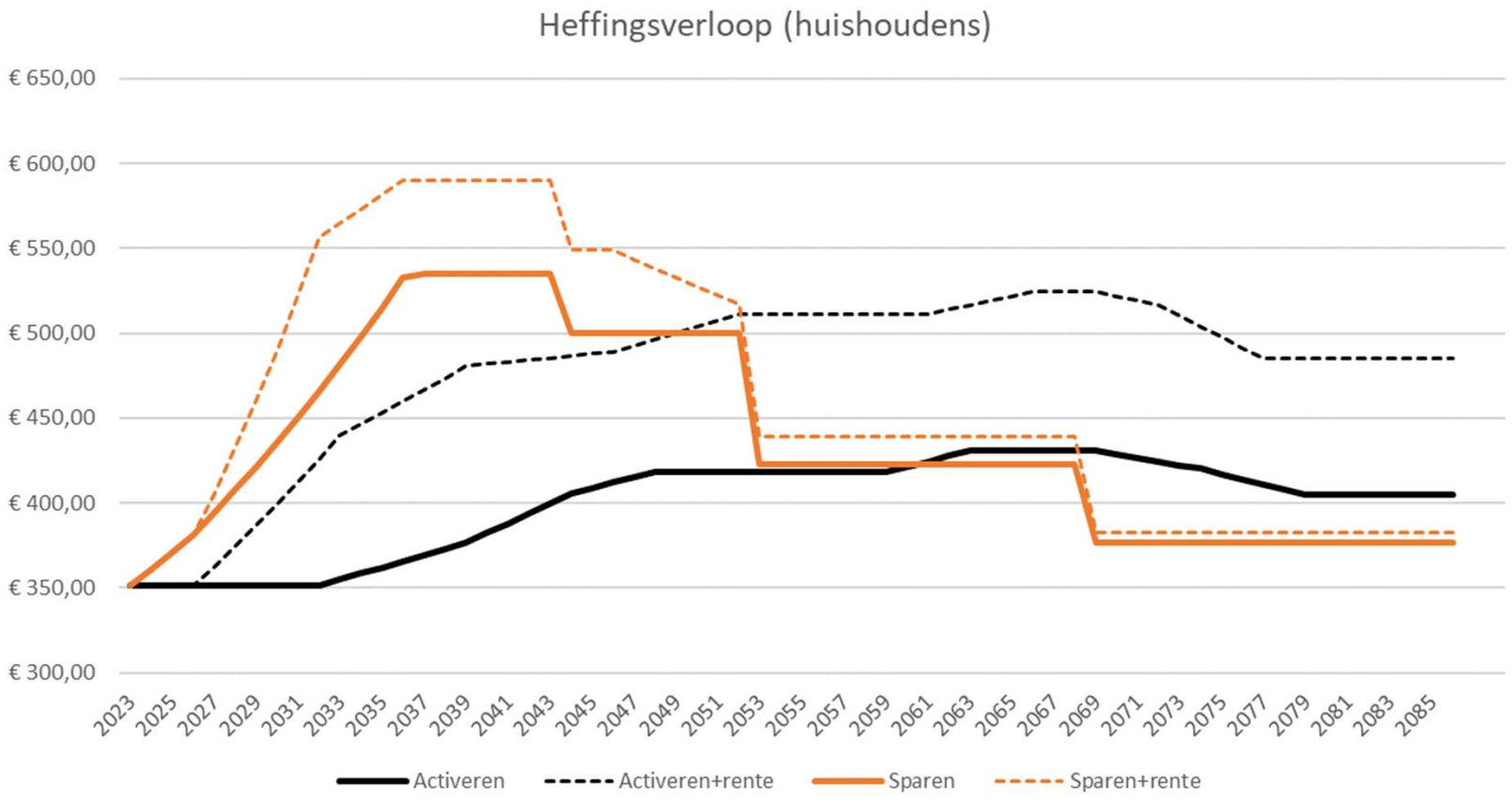
Rekenrente: 1,94%

We komen van 5%

Heffingsverloop

- Rentepluim: van 1,94% naar 4% vanaf 2027

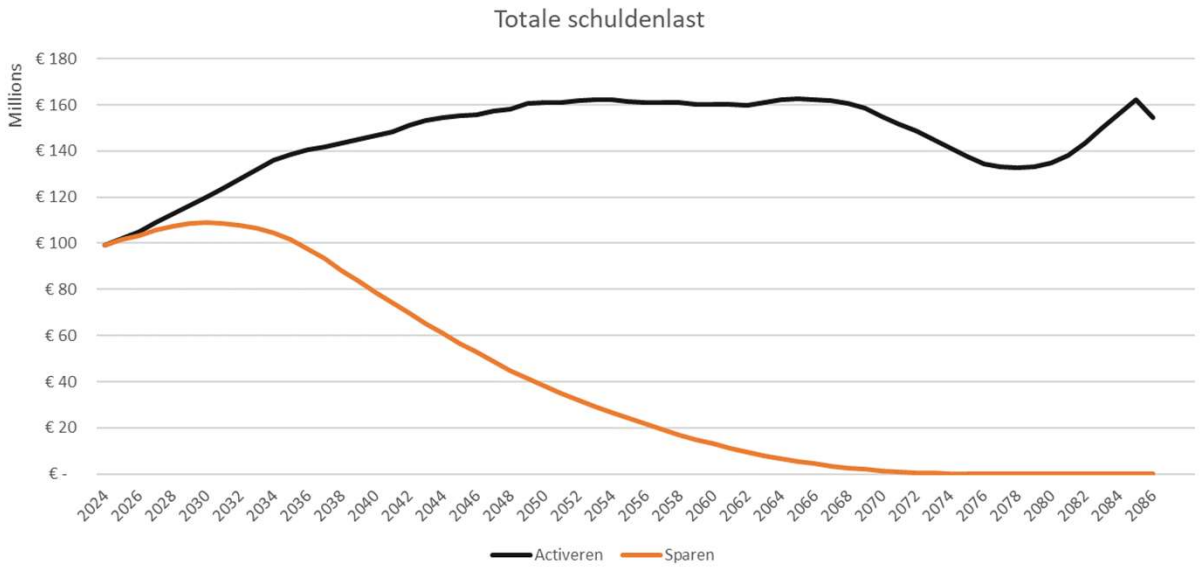
© Arcadis 2022

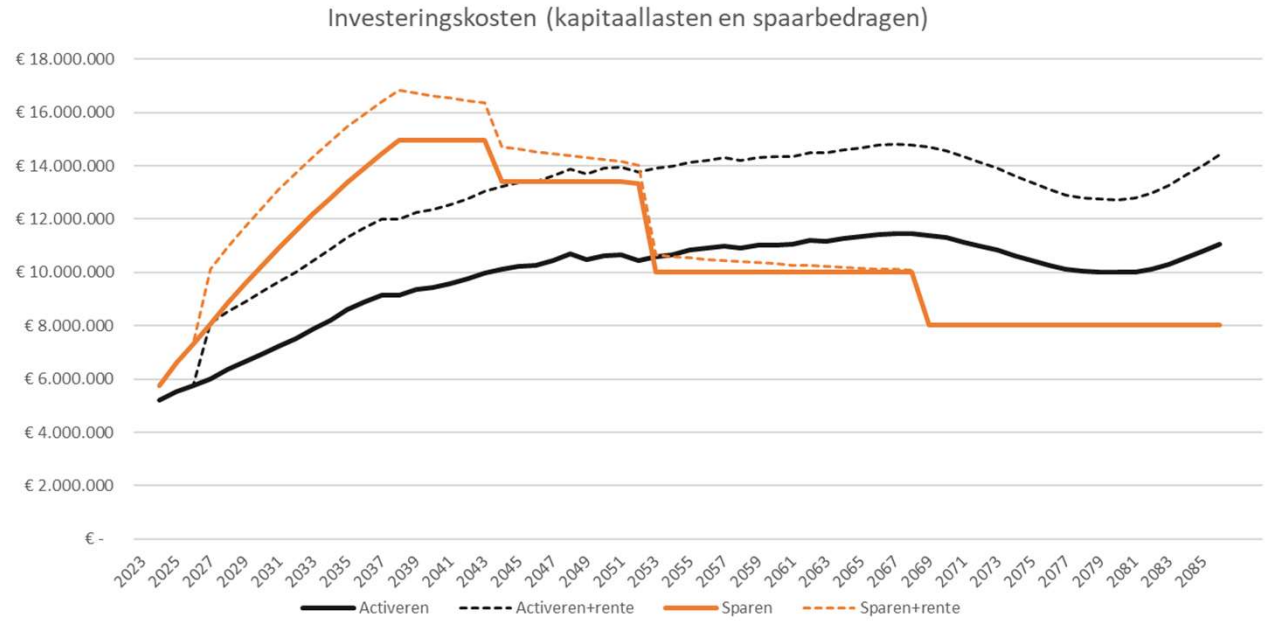
Voordelen: Sparen

- Netto schuldenquote: 50%ten last riolering

Netto Schuldquote:	netto schulden	€ 208.100.000
79%	totale baten begroting	€ 264.000.000

- Rente gevoeligheid

Rondvraag

Contact

Gijs Spruijt
g.spruijt@bergenopzoom.nl

Vera Kusters
vera.kusters@arcadis.com

Arcadis. **Improving quality of life.**

© Arcadis 2022

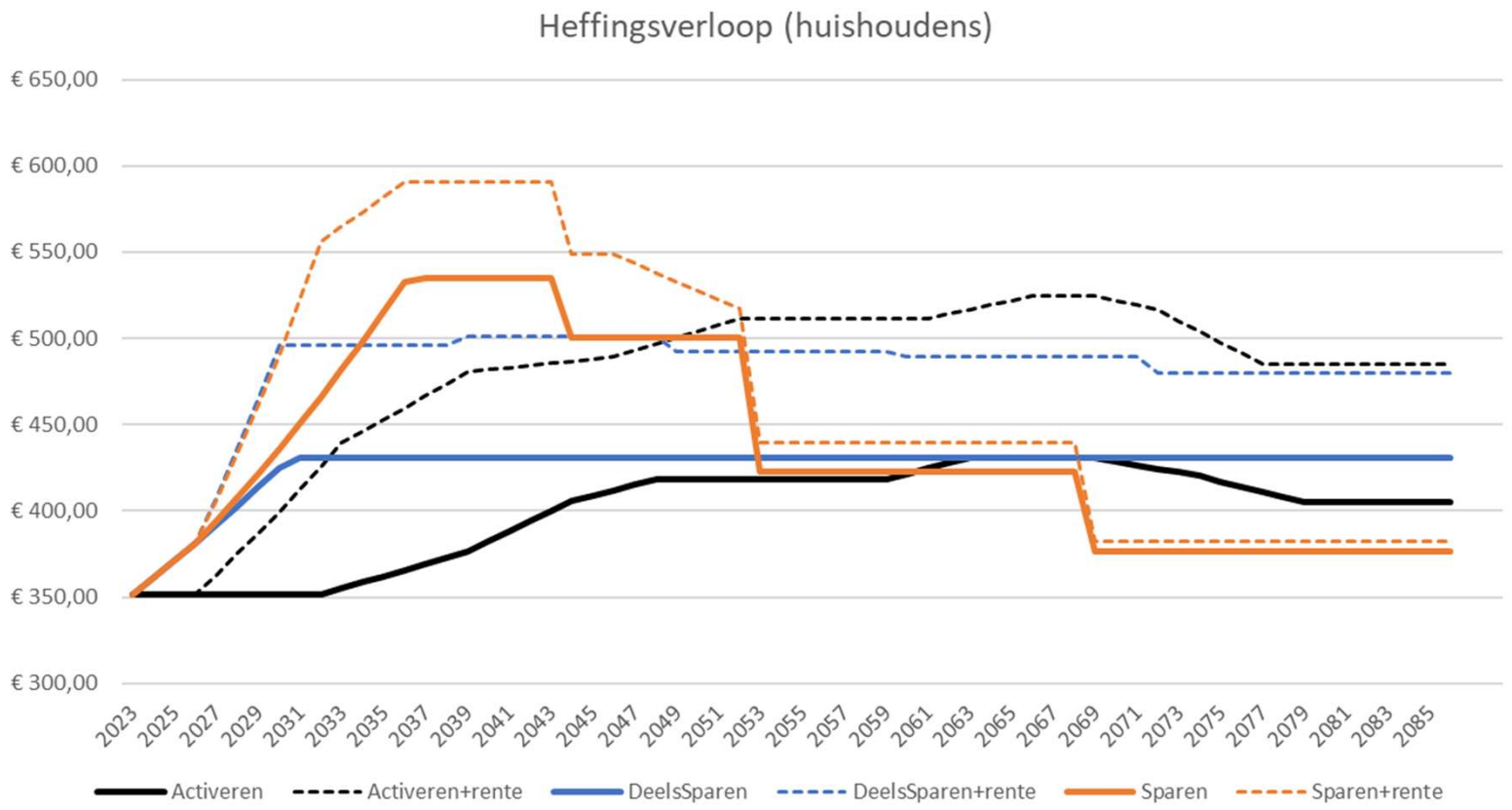
Nationaal: Landelijke maatlat

voor een klimaatadaptieve en groene bebouwde omgeving

© Arcadis 2022

Heffingsverloop

Voordelen: Sparen

- Netto schuldenquote: 50%ten last riolering

Netto Schuldquote:	netto schulden	€ 208.100.000
79%	totale baten begroting	€ 264.000.000

- Rente gevoeligheid

